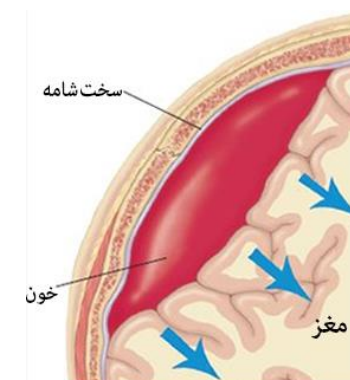

تجمع خون زیر سخت شامه

خونریزی زیر سخت شامه (سابدورال)

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ بازنگری: پاییز ۱۴۰۲

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

❖ شرح بیماری

بافت نرم مغز و نخاع به وسیله پرده‌هایی به نام مننژ محافظت می‌شوند که سه لایه آن از داخل به خارج عبارتند از: نرم شامه: پرده ظریفی است که روی مغز و نخاع قرار می‌گیرد. عنكبوتیه: پرده ظریفی است که بین سخت شامه و نرم شامه قرار می‌گیرد و در این فضا مایع مغزی نخاعی وجود دارد. سخت شامه: پرده ضخیمی است که سطح داخلی استخوان جمجمه و سطح خارجی عنكبوتیه را می‌پوشاند. خونریزی یا هماتوم زیر سخت شامه‌ای به تجمع خون بین سخت شامه و عنكبوتیه گفته می‌شود. منشا خونریزی‌ها اغلب وریدی یا سیاهرگی و بیشتر وریدهای کوچک می‌باشد به همین دلیل ممکن است علائم دیرتر بروز کنند.

❖ انواع خونریزی زیر سخت شامه

این نوع خونریزی یا هماتوم (لخته) به سه شکل زیر می‌باشد:

- ✓ حاد که علائم ظرف ۴۸ ساعت تا ۲ هفته پس از حادثه ایجاد می‌شود.
- ✓ تحت حاد که علائم ۲ تا ۳ هفته بعد از آسیب ایجاد می‌شود.
- ✓ نوع مزمن لخته در اثر آسیب‌های خفیف سر به وجود می‌آید و در شیرخواران و سالمندان شایع‌تر است. بیشترین علت بروز آن آتروفی یا کوچک شدن مغز در بزرگسالان می‌باشد و علائم بیماری در مدت طولانی مثلاً ۳ هفته تا چند ماه پس از آسیب دیدگی ایجاد می‌شوند.

❖ علائم

به دنبال خونریزی زیر سخت شامه علائم زیر در فرد ممکن است بروز نماید:

- ✓ سردردهای راجعه که هر روز بدتر می‌شوند. غالباً با بیهوشی فرد دنبال می‌شود.

- ✓ خواب آلودگی، گیجی، تشنج یا اغما، منگی
- ✓ اختلالات بینایی
- ✓ استفراغ بدون تهوع
- ✓ مردمک‌هایی به اندازه متفاوت (گاهی اوقات)
- ✓ کرختی، ضعف یا عدم توانایی حرکت دادن یک طرف بدن.
- ✓ ضربان قلب و تنفس سریع.
- ✓ سفتی گردن همراه با درد در هنگام حرکت.
- ✓ نوع مزمن معمولاً با تغییر در قوای ذهنی و فراموشی با یا بدون علائم فلج عصبی (فلج یک سمت بدن یا اختلال تکلم) ظاهر می‌شود.

❖ علل و عوامل تشدید کننده

از عللی که باعث خونریزی زیر سخت شامه می‌شود می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ✓ آسیب به سر که شایع ترین علت می‌باشد.
- ✓ آترواسکلروز یا تصلب شرایین.
- ✓ عفونت در هر قسمت از دستگاه عصبی مرکزی.
- ✓ پارگی یک آنوریسم یا قسمت ضعیف شده یک شریان که از هنگام تولد وجود داشته است. غالباً قبل از پارگی، فشارخون بالا یا تصلب شرایین وجود دارد.
- ✓ مشکلات خونریزی دهنده مانند کم‌خونی سلول داسی شکل، لوسمی یا سرطان خون و هر اختلالی که عارضه جانبی یک داروی تجویز شده باشد.
- ✓ مصرف داروهای حل کننده لخته و ضد انعقادی.
- ✓ فشار خون بالا
- ✓ سابقه خانوادگی اختلالات خونریزی دهنده.

❖ عوارض احتمالی

به دنبال خونریزی زیر سخت شامه عوارض زیر در فرد ممکن است ایجاد شود:

- ✓ مرگ یا ناتوانی دائمی شامل فلج نسبی یا کامل، تغییرات رفتاری و شخصیتی و مشکلات گفتاری.
- ✓ ورم مغز و افزایش فشار داخل جمجمه
- ✓ عوارض جراحی مانند عفونت و خونریزی
- ✓ عوارض بیهوشی مانند حساسیت به داروها

❖ پیشگیری

جهت پیشگیری از خونریزی‌های زیر سخت شامه اقدامات زیر را انجام دهید:

- ✓ محافظت از سر در مقابل صدمات
- ✓ پس از استفاده از داروهای روان گردان و خواب‌آور، رانندگی نکنید.
- ✓ در اتومبیل از کمربند، در ورزش‌های تماسی از محافظ سر و در هنگام دوچرخه سواری از کلاه ایمنی استفاده کنید.
- ✓ در صورت تشخیص آنورسم آن را درمان کنید.

❖ تشخیص

پزشک جهت تأیید خونریزی سخت شامه اقدامات تشخیصی زیر را ممکن است انجام دهد:

- ✓ سی.تی.اسکن
- ✓ ام.آر.آی
- ✓ آزمایش مایع مغزی-نخاعی

✓ **میلوگرافی:** نوعی تصویربرداری خاص از مجرای نخاعی و طناب نخاعی که مستلزم سوراخ کردن نخاع و تزریق ماده حاجب قابل مشاهده در فیلم رادیوگرافی است.

❖ درمان

هدف از درمان پیشگیری از عوارض حسی-حرکتی می‌باشد که مستلزم بستری شدن در بیمارستان است. درمان‌های رایج عبارتند از:

- ✓ جراحی برای توقف خونریزی و برداشتن خون لخته شده.
- ✓ داروهایی که تورم و فشار مغز را کاهش دهند و در صورت نیاز سایر علائم مانند تشنج را کنترل کنند.

❖ فعالیت

در زمان خونریزی سخت شامه فعالیت‌های خود را به صورت زیر محدود نمایید:

- ✓ استراحت مطلق در بستر تا برطرف شدن کامل خونریزی
- ✓ پس از درمان در صورتی که برخی از کارکردهای حرکتی خود را از دست داده باشید، کاردرمانی و فیزیوتراپی به شما کمک خواهند کرد تا برای به دست آوردن مجدد مهارت‌های پایه مانند خوردن، لباس پوشیدن و توالیت رفتن از اندام‌های آسیب دیده خود استفاده کنید.
- ✓ پس از بهبود، تا حدی که می‌توانید، فعالیت در زمان قبل از ابتلا به این بیماری را از سر بگیرید. بهبودی ۶ تا ۱۲ ماه طول می‌کشد.

❖ رژیم غذایی و تغذیه

با توجه به وضعیت بیمار رژیم غذایی بیمار به صورت زیر تنظیم می‌شود:

- ✓ ممکن است لوله‌ای داخل بینی برای تغذیه یا تخلیه ترشحات معده گذاشته شود و تغذیه از این طریق انجام گیرد.

✓ در صورت ثابت ماندن وضعیت و نبود خطر برای بیمار، حرکت دادن و تغذیه دهانی با صلاحدید پزشک آغاز می‌شود.

✓ نکته مهم در مورد این گروه از بیماران، مشکلات بلعی است و تغذیه سریع، می‌تواند باعث ورود غذا به مجاری تنفسی و ایجاد حالت خفگی یا ذات‌الریه شود. پس غذا خوردن باید کاملاً با احتیاط باشد و از غذاهای مایع و رقیق شروع و به تدریج به مقدار آن افزوده شود.

✓ جهت پیشگیری از یبوست از رژیم پرفیبر (میوه‌ها و سبزیجات) حاوی سبوس و مایعات فراوان استفاده کنید.

✓ از یک رژیم غذایی سالم و کم چرب پیروی کنید.

✓ در صورت مصرف الکل یا نوشیدنی‌های کافئین دار، آن را از رژیم غذایی خود حذف نمایید.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

✓ اگر شما یا یکی از اعضای خانواده‌تان هر یک از علائم خونریزی زیر سخت شامه را داشته باشید. این، یک وضعیت اورژانسی است.

✓ در صورت عود مجدد علائم پس از جراحی

“ارتباط با ما”

تلفن تماس: ۰۳۵۳-۳۱۲۲۲۳۰

اینا: ۰۹۹۶۵۲۵۰۰۶۹

آدرس اینترنتی: rahnemoon.ssu.ac.ir